

האם מותר לשלוח להתחרות בשולחו?

ינואר 22, 2019

בתי המשפט בישראל דנים לעיתים קרובות בסכסוכים הנובעים מרצונו של בעל עסק להגביל את התחרות בו. במרבית המקרים מדובר בפעילות מתחרה של עובד לשעבר. ההגנה מפני תחרות בלתי הוגנת אפשרית, בין היתר, כאשר היא מבוססת על הגנה על נכסי הקניין הרוחני של העסק, כמו למשל פטנט או סוד מסחרי. בכל הנוגע לתחרות של עובדים לשעבר, יש צורך להוכיח קיומו של אינטרס בר הגנה ואין די בהתחייבות לאי-תחרות הנכללת בהסכם העבודה. לאחרונה ניתן פסק דין במקרה חריג, בו ביקש עסק למנוע תחרות על ידי מי ששימש במשך שנים כשולח מטעמו.

נקדים ונסביר כי יחסי שליחות יכולים להיווצר בכל מקרה בו אדם מקבל רשות לבצע פעולות בשם אחר. כך למשל, מנהל יכול להיחשב כשולח של חברה, עובד יכול להיחשב כשולח של מעבידו, סוכן יכול להיחשב כשולח של מי שהוא פועל בשמו, ועוד. שלוח חב בנאמנות כלפי השולח, כפי שנקבע בחוק השליחות. חוק השליחות קובע גם חובות ספציפיות של השלוח, כמו איסור על קבלת טובת הנאה, איסור על שימוש לרעה בידעו או מסמכים שהגיעו לידיעת השלוח אגב השליחות ואיסור על ניגוד עניינים בין טובת השולח וטובתו.

על רקע זה, סביר ביותר להניח כי תחרות של שלוח בשולחו תיחשב כהפרתה של חובת הנאמנות של השלוח ופעולה בניגוד עניינים. אך האם חובה זו חלה גם לאחר שהסתיימו יחסי השליחות? במלים אחרות, האם שלוח רשאי להתחרות בשולחו לאחר שהסתיימו היחסים ביניהם?

בית המשפט העליון כבר קבע לפני שנים כי מרבית חובות השלוח מגיעות לקיצן עם סיום השליחות, למעט חובות ספציפיות בהיקף מצומצם הממשיכות לחול גם לאחר סיום מערכת היחסים. כך למשל, השלוח חב גם לאחר סיום השליחות בחובות להעביר לשלוח טובות הנאה או ידיעות ומסמכים שהגיעו אליו בקשר לשליחות[1]. האם גם החובה שלא להתחרות בשלוח ממשיכה לחול?

לאחרונה ניתן על ידי בית המשפט המחוזי ת"א-יפו פסק דין שדן בשאלה זו, בעניינו של טואטי[2]. בית המשפט התבקש לתת צו מניעה זמני האוסר על מי שנטען לגביו ששימש כשולח של המבקש, להתחרות במבקש בדרך של פנייה ישירה ללקוחותיו. המבקש טען שבין הצדדים התקיימו יחסי שליחות, לפני שיחסייהם עלו על שרטון, וכי במסגרת יחסים אלה נחשף השלוח לסוגי מידע שונים שבבעלות השולח. המשיב מצידו טען שהצדדים הקימו מיזם עסקי משותף, כך שמעמדם היה שווה, תרומת כל אחד מהם היתה שווה ותוצרי המיזם אינם שייכים למבקש בלבד.

במסגרת הדיון בבקשה לצו מניעה זמני, היה בית המשפט המחוזי מוכן להניח לצורך החלטתו שאכן היה מדובר ביחסי שליחות, ודן בשאלה האם קיימת לשלוח חובה שלא להתחרות בעסקו של השולח גם לאחר תום היחסים. בהמ"ש ענה לשאלה זו בשלילה. בית המשפט הדגיש כי בהיעדר הסכם בין הצדדים המטיל על השלוח חובות אי-תחרות לאחר סיומם של היחסים בין הצדדים אין להטיל עליו הגבלות מסוג זה. כמו כן קבע בית המשפט כי לשם הגבלת השימוש בידע אשר נצבר על ידי מי שנטען להיותו שלוח, יש להוכיח כי ידע זה שייך לשולח בלבד. נושא זה מוסדר אף הוא על פי רוב בהסכם הנכרת בין הצדדים. במקרה שבפניו סבר בית המשפט כי נסיבות המקרה אינן מצביעות באופן חד משמעי אודות בעלותו של המבקש (הטוען להיותה השולח) בידע אשר נוצר במהלך קיומה של מערכת היחסים בין הצדדים.

הסכסוך אשר בבסיסו של פסק הדין בעניין טואטי מצטרף לשורה ארוכה של סכסוכים אשר היו נמנעים לו הצדדים היו נערכים כראוי מראש ומסדירים את מערכת היחסים ביניהם בהסכם בכתב המגדיר את היחסים ביניהם (מיזם משותף, שליחות, יחסי

עובד-מעביד או אחר), מסדיר את ההתנהלות לאחר סיום היחסים ביניהם (כולל תניית אי-תחרות מפורשת) וכן כולל התייחסות לבעלות זכות השימוש בנכסי הקניין הרוחני שלהם ובאלה הנוצרים במסגרת מערכת היחסים ביניהם.

לשם מניעת נסיבות כאלה מומלץ להיעזר בייעוץ משפטי בעל ניסיון ומומחיות בתחום המיזמים והקניין הרוחני (במיוחד במיזמים עתירי ידע וטכנולוגיים) החל מהשלב הראשוני ביותר של המיזם.

ליאור גלסמן

עורך דין

ליאור גלסמן הינו עורך דין
בגילת, ברקת ושות'

אורית גונן

עורכת דין, שותפה

אורית גונן הינה שותפה
בגילת, ברקת ושות'

[1] ר' למשל דנ"א 1522/94 נייגר נ' מיטלברג (פורסם בנבו, 6.2.1996) בס' 20-25 לפסה"ד של כב' הש' שטרסברג-כהן ובס' 8 לפסה"ד של כב' הש' חשין.

[2] תא (מח' ת"א) 60879-08-18 **MSINTELLIGENCE MSI MARKET** נ' טואטי (פורסם בנבו, 13.9.2018).

These newsletters are provided for general information only. It is not intended as legal advice or opinion and cannot be relied upon as such.